सहस्रसंवत्सरं विश्वसृजाम् ॥२४॥ विःजामयनमिति सत्त्रस्य संज्ञा · तत्सहःरं भवति । [देव° अत्र संवत्सरशब्दोऽसंभवाद्गौण्या वृत्त्याहर्लक्षक इति प्रागुक्तम् अङ्गां वाशक्यवादित्यत्र (१. ६. २५) तेन सहस्रसुत्यमेतत्सत्त्रं भवति । अथ त्रीणि सारस्वतसत्त्राणि क्रमेणाह ·] यात्सत्त्राणि सारस्वतानि ॥२५॥ यात्वा-यात्वा क्रियन्तऽइति यात्सत्त्राणीत्येके तदनुपपन्नम् गमनस्य स्वशब्दाभिहितत्वात् तस्माद्यात्सत्त्राणि सारस्वतसत्त्राणीति उभेऽअपि च संज्ञेऽएते । सं° सारस्वतानीति-संज्ञकानि यात्सत्त्राणि व्याख्यायन्ते · यात्वा-यात्वा क्रियन्ते यात्सत्त्राणि यान्ति च तानि सत्त्राणि [च] यात्सत्त्राणि[इति वा] । सदोहविर्धानाग्नीध्राणि चक्रीवन्ति ॥२६॥ भवन्ति अन्यथा गमनासम्भवात् । [देव° एतच्च पत्नीशालाया अप्युपलक्षणम् ।] उलूखलबुध्नो यूपः प्रकृष्यः ॥२७॥ उलूखलमिव बुध्नो यूपस्य भवति · स च प्रकृष्यते न निखन्यते । सं° उलूखलस्येव बुध्नं यस्यासौ उःध्नः विपुलबुध्नः स्थिरासन इत्यर्थः · प्रकृष्यो देशान्तरनयने प्रकर्षणीयः भूमिसंलग्न एव प्रेरणीयः [न तूत्पाट्य नेय इत्यर्थः] । वत्सतरीशतमृषभाधिकं गर्भिणीनामुत्सृजन्ति सहस्रपूरणाय ॥२८॥ सहस्रपूरणेन हि सत्त्रस्य परिसमाप्तिः । सं° ऋषभेणाधिकं गःनां वत्सतरीणां शतं सःणायारण्ये उत्सृजन्ति · [वत्सभावादुत्तीर्णा वत्सतर्यः] अल्पं तासां वत्सत्वम् बहु तासां गोत्वम् · [वत्सोक्षेति (पा° ५. ३. १४) ष्टरच् षित्त्वात् ङीष् तेन प्रथमगर्भाणामिति सिद्धम् ·] सहःणायेति याः स्त्रियः तासां मातरो न दोग्धव्याः · एवं वर्धमानाः क्षिप्रं सहस्रं सम्पद्यन्ते ।

उपकिरन्त्युपरवस्थानेषु न खनन्ति ॥२९॥ उपकिरणं च मृदः । सं° उपरवानुपकिरन्ति न खनन्ति आलेखनमात्रमेव कुर्वन्ति । शुक्लपक्षसप्तम्यां दीक्षा सरस्वतीविनशने ॥३०॥ सरःशनप्रदेशे । सं° चैत्र[स्य] शुक्लपक्षे [सप्तम्यां तिथौ] सरःशने सरस्वती[समुद्र]संगमे प्रभासे सारस्वतसत्त्रार्थं दीक्षा भवति [· यत्र सरस्वत्यन्तर्भवति तद्विनशनमुच्यतऽइत्यग्निस्वामिनः (लाट्या° १०. १५. १) · सरस्वती नाम नदी प्रत्यक्स्रोता प्रवहति तस्याः प्रागपरभागौ सर्वलोकप्रत्यक्षौ मध्यमस्तु भागो भूम्यन्तर्निमग्नः प्रवहति नासौ केनचिद्दृश्यते तद्विनशनमुच्यतऽइति माधवाचार्याः] । द्वादशाहवद्दीक्षोपसदः ॥३१॥ अत्रैकाहिकान्यहानि · तत्र द्वा-